

## EVIDENČNÍ LIST OBJEKTU

Název objektu:

**Horní Brána - výklenková kaple 1. zastavení cesty na Křížovou horu**

**Kód objektu:** HB - 1

**Katastrální území:** Český Krumlov

**Obec:** Český Krumlov

**Městská část (urban):** 12 – Horní Brána

**Parcela č.:**

**Vlastník:**

**Rejstříkové číslo:** 1186 /1 (5.11.1963)

**Umístění:** na křižovatce ulic Křížové a Stinné

**Datace:** mezi lety 1753 – 1755

**Slohové určení:** barokní

**Technický stav:** po opravě, omítkové vrstvy poškozeny zemní vlhkostí, vyžadují opravu



### Vznik a stavební změny

Původní výklenkové kaple poutní cesty na Křížovou horu vznikaly s odstupem po dokončení kaple P. Marie Bolestné na Křížové hoře (v r.1710). Údaje o jejich stavbě jsou ještě z roku 1717, byly vyzdobeny sochami. V polovině 18. století byly kaple odstraněny, sochy odvezeny.

Kaple na křižovatce Křížové a Stinné ulice je první ze šesti kaplí, které vroubí cestu z Horní Brány na vrchol Křížové hory. Podle některých údajů byla postavena již roku 1740, pravděpodobnější je, že v letech 1753 až 1755 bylo postaveno šest kaplí podle stejného architektonického návrhu. Autor návrhu (pravděpodobně Andrea Altomonte (1699-1780, schwarzenberský architekt a stavební ředitel) vychází z myšlenek radikálního baroka, jež transformuje do rokokově zklidněného výrazu (viz průzkum Artecó B.M. s.r.o 1993).

Kaple opravena v roce 1850, již tehdy byla její malířská výzdoba málo čitelná. Další úpravy i později, naposledy v roce 1990. Objekt byl v podstatě zbaven původních omítkových vrstev včetně štukových profilů. Dochována byla pouze vrstva intonaka s malířskou výzdobou niky v rozsahu cca 40 % - z doby okolo roku 1850, pod níž pravděpodobně fragment rokokové fresky. Původní dekorace citelně přemalována (viz výše uvedený průzkum).

### Architektura

Zděná, omítaná, vertikální výklenková kaple s oblými rohy, nižší soklovou partií, půlkruhovitě zaklenutou ústřední nikou a hrotitým štítem. Na plášti aplikovány prvky pilastrového toskánského řádu. Střešní krytina prejzová.

V dolní části niky původní kované zábradlí.

### Rozměry

Viz plány použité z průzkumu fy Artecó BM s.r.o.

### Mobiliář

Bez vybavení

### Barevnost

Kaple je obílena, plocha trojúhelného zrcadla v tympanonu - červený nátěr, v interiéru kaple restaurována nástěnná výmalba.

#### **Vegetace, role v krajinném rámci města**

Boží muka byla postavena na rozcestí cest do Přídolí a na Křížovou horu. Kaplička se nalézala na okraji předměstské zástavby Horní Brány . Za ní již začínala volná příměstská krajina.

Pohlednice z roku 1900 dokládá existenci vzrostlé lípy, vysazené hned u paty kapličky, jež spolu s kapličkou dotvářela závěr osového pohledu ulicí od Horní Brány ke kapličce.

Po výstavbě řady rodinných domů v ulici Stinné je kaplička skryta před dálkovými pohledy ve směru z krajiny do středu města.

#### **Návrh opatření**

Oprava omítek pláště kaple, konzervace výmalby niky.

Zvážit možnost výsadby 2 stromů po stranách kaple s cílem korigovat esteticky závadný pohled v ose ulice od západu ( srovnej současný stav se situací na pohlednici z roku 1900),

#### **Literatura, ikonografie a dokumentace**

Mapa krumlovského panství z roku 1820, Ing. Josef Falta (SOA Třeboň, pobočka Č. Krumlov)

Průzkumová zpráva: Český Krumlov, Křížová hora, Jan Müller, 1991:

Průzkumová zpráva., Horní Brána – výklenková kaplička. (ze souboru zastavení na Křížovou horu)

Arteco B.M. – s.r.o., duben 1993

Amatérský videozáznam stavu před opravou a během opravy , Stanislav Konvalinka, 1989

#### **Fotodokumentace**

1 – pohlednice z roku 1900 (autor Josef Wolf)

2 – fotografie z roku 1960

3 – fotografie z roku 1980

4 – současný stav čelní pohled (2002)

5 – detail niky (2002)

6 - detail malířské výzdoby v nice po provedené památkové obnově (2002)

7 - nárys výklenkové kaple ( 1993)

8 – bokorys výklenkové kaple (1993)

**Zpracoval:** popis Jiří Olšan dle průzkumu J. Müllera, dokumentace Jiří Olšan

**Datum:** XII/2002

## EVIDENČNÍ LIST OBJEKTU

Název objektu:

**Horní Brána - výklenková kaple 4. zastavení cesty na Křížovou horu**

**Kód objektu:** HB - 4

**Katastrální území:** Český Krumlov

**Obec:** Český Krumlov

**Městská část (urban):** 12 – Horní Brána

**Parcela č.:** 483/22

**Vlastník:**

**Rejstříkové číslo:** 1186 /4 (5.11.1963)

**Umístění:** u cesty na Křížovou horu

**Datace:** mezi lety 1753 – 1755

**Slohové určení:** barokní

**Technický stav:** po opravě, omítkové vrstvy poškozeny zemní vlhkostí, vyžadují opravu, rovněž tak prejzová krytina



### Vznik a stavební změny

V letech 1753 až 1755 bylo postaveno šest kaplí podle stejného architektonického návrhu. Autor návrhu (pravděpodobně Andrea Altomonte (1699-1780, schwarzenberský architekt a stavební ředitel) vychází z myšlenek radikálního baroka, jež transformuje do rokokově zklidněného výrazu (viz průzkum Artecó B.M. s.r.o 1993). Kaple opravena v roce 1850, již tehdy byla její malířská výzdoba málo čitelná. Další úpravy i později, naposledy v roce 1990. Téměř bez stopy původní malířské výzdoby.

### Architektura

Zděná, omítaná, vertikální výklenková kaple s oblými rohy, nižší soklovou partií, půlkruhovitě zaklenutou ústřední nikou a hrotitým štítem. Na plášti aplikovány prvky pilastrového toskánského řádu. Střešní krytina prejzová. V interiéru niky restaurován fragment malířské výzdoby. V dolní části niky původní kované zábradlí.

### Mobiliář

Bez vybavení

### Barevnost

### Vegetace, role v krajinném rámci města

Boží muka byla postavena na ve volné krajině, v minulosti nebyla z východní strany zakryta porosty náletových dřevin. Jak ukazují staré fotografie, podél cesty byla od počátku 20. století jednořadá alej - z dodnes dochovaných hrušní.

V současnosti hrušně ve špatném zdravotním stavu, z východní strany zarostlé porostem bříz a plevelných keřů, často cizího původu (tavola kalinolistá, pámelník bílý !).

Zřetelnost linie cesty na Křížovou horu, jež byla v minulosti akcentována světlými objekty kapliček, je dnes v dálkových pohledech téměř potlačena.

#### **Návrh opatření**

Oprava omítek pláště kaple, konzervace výmalby niky.

Redukce náletových porostů keřů i stromů (!) v okolí cesty, konzervace věkovitých hrušní (je možno usilovat o jejich zapsání jako chráněného stromořadí dle zákona 114 / 1992 Sb.), doplnění stromořadí nově vysazenými jedinci hrušní (staré odrůdy ve vysokých pěstebních tvarech)

#### **Literatura, ikonografie a dokumentace**

Mapa krumlovského panství z roku 1820, Ing. Josef Falta (SOA Třeboň, pobočka Č. Krumlov)

Průzkumová zpráva: Český Krumlov, Křížová hora, Jan Müller, 1991:

Průzkumová zpráva., Horní Brána – výklenková kaplička. (ze souboru zastavení na Křížovou horu)

Arteco B.M. – s.r.o., duben 1993

Amatérský videozáznam stavu před opravou a během opravy , Stanislav Konvalinka, 1989

#### **Fotodokumentace**

1 – pohled od 3. zastavení cesty na Křížovou horu

2 – fotografie z roku 1980

3 – pohledy čelní a z boku

4 - detail niky (2002) – malířská výzdoba, kované zábradlí

**Zpracoval:** popis Jiří Olšan dle průzkumu J. Müllera, dokumentace Jiří Olšan

**Datum:** XII/2002

## EVIDENČNÍ LIST OBJEKTU

Název objektu:

**Horní Brána - výklenková kaple 5. zastavení cesty na Křížovou horu**

**Kód objektu:** HB - 5

**Katastrální území:** Český Krumlov

**Obec:** Český Krumlov

**Městská část (urban):** 12 – Horní Brána

**Parcela č.:** 611/10

**Vlastník:**

**Rejstříkové číslo:** 1186 /5 (5.11.1963)

**Umístění:** u cesty na Křížovou horu

**Datace:** mezi lety 1753 – 1755

**Slohové určení:** barokní

**Technický stav:** po opravě, omítkové vrstvy poškozeny zemní vlhkostí, vyžadují opravu, rovněž tak prejzová krytina



### Vznik a stavební změny

V letech 1753 až 1755 bylo postaveno šest kaplí podle stejného architektonického návrhu. Autor návrhu (pravděpodobně Andrea Altomonte (1699-1780, schwarzenberský architekt a stavební ředitel) vychází z myšlenek radikálního baroka, jež transformuje do rokokově zklidněného výrazu (viz průzkum Arteco B.M. s.r.o 1993). Kaple opravena v roce 1850, již tehdy byla její malířská výzdoba málo čitelná. Další úpravy i později, naposledy v roce 1990. Téměř bez stopy původní malířské výzdoby.

### Architektura

Zděná, omítaná, vertikální výklenková kaple s oblými rohy, nižší soklovou partií, půlkruhovitě zaklenutou ústřední nikou a hrotitým štítem. Na plášti aplikovány prvky pilastrového toskánského řádu. Střešní krytina prejzová. V interiéru niky restaurován fragment malířské výzdoby. V dolní části niky původní kované zábradlí.

### Mobiliář

Bez vybavení

### Barevnost

Průzkumem nalezeny relativně čitelné partie maleb na líci záklenku a čele niky (zřejmě František Jakub Prokyš). Sdělné stopy polychromie omítek pláště nezjištěny.

### Vegetace, role v krajinném rámci města

Boží muka byla postavena na ve volné krajině, v minulosti nebyla z východní strany zakryta porosty náletových dřevin. Jak ukazují staré fotografie, podél cesty byla od počátku 20. století jednořadá alej - z dodnes dochovaných hrušní.

V současnosti hrušně ve špatném zdravotním stavu, z východní strany zarostlé porostem bříz a plevelných keřů, často cizího původu (tavola kalinolistá, pámelník bílý !).

Zřetelnost linie cesty na Křížovou horu, jež byla v minulosti akcentována světlými objekty kapliček, je dnes v dálkových pohledech téměř potlačena. Krajinné působení kapličky poškozuje i linie vysokonapěťového rozvodu el. energie v její těsné blízkosti. existence



#### **Návrh opatření**

Oprava omítek pláště kaple, konzervace výmalby niky.

Redukce náletových porostů keřů i stromů (!) v okolí cesty, konzervace věkovitých hrušní (je možno usilovat o jejich zapsání jako chráněného stromořadí dle zákona 114 / 1992 Sb.), doplnění stromořadí nově vysazenými jedinci hrušní (staré odrůdy ve vysokých pěstebních tvarech)

#### **Literatura, ikonografie a dokumentace**

Mapa krumlovského panství z roku 1820, Ing. Josef Falta (SOA Třeboň, pobočka Č. Krumlov)

Průzkumová zpráva: Český Krumlov, Křížová hora, Jan Müller, 1991:

Průzkumová zpráva., Horní Brána – výklenková kaplička. (ze souboru zastavení na Křížovou horu)

Arteco B.M. – s.r.o., duben 1993

Amatérský videozáznam stavu před opravou a během opravy , Stanislav Konvalinka, 1989

#### **Fotodokumentace**

1 – celkový pohled od severu (2002)

2 – kresba Bohuslava Coufala

3 - fotografie z roku 1980

3 – pohledy čelní z odstupu (2002)

4 - čelní pohled (2002)

5 - pohledy boční a zezadu (2002)

6 - detail niky (2002) – malířská výzdoba, kované zábradlí

**Zpracoval:** popis Jiří Olšan dle průzkumu J. Müllera, dokumentace Jiří Olšan

**Datum:** XII/2002